

การศึกษาเรื่อง การดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) : กรณีศึกษาหมู่บ้านโคกสำราญ หมู่ที่ 1 ตำบลโคกสำราญ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรกศึกษาถึงผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) หมู่บ้านนาร่อง และประการที่สอง ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) หมู่บ้านนาร่อง ดำเนินการศึกษาในช่วงเดือนมิถุนายน 2548 ถึงเดือน กันยายน 2548 โดยศึกษาจากปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลกระทบ

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการศึกษาโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้คือ การสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้เทคนิค “Focus Group Discussion” โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ คณะทำงานหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ประชาชนในหมู่บ้าน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลและเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า

1) ปัจจัยนำเข้าในการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน(SML) หมู่บ้านนาร่องของหมู่บ้านโคกสำราญ ประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน(SML) เป็นอย่างดี หมู่บ้านสามารถดำเนินงานตามขั้นตอนโครงการฯได้ในเวลาอันรวดเร็ว โดยมีคณะทำงานหมู่บ้านซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและมีประสบการณ์ในการบริหารกิจกรรมของหมู่บ้าน อีกทั้งยัง

ได้รับการสนับสนุนจากภายในหมู่บ้านและภายนอกหมู่บ้าน ทั้งที่เป็นเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ ระดับตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสำราญเป็นอย่างดี การมีส่วนร่วมของของประชาชนทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการฯและสามารถใช้งบประมาณที่ได้รับ แก้ไขปัญหาเร่งด่วนของหมู่บ้านจนประสบผลสำเร็จ

2) กระบวนการดำเนินงาน ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการคัดเลือกคณะทำงานหมู่บ้าน ได้ดำเนินการด้วยเสียงส่วนมากและเป็นไปอย่างเปิดเผยและมีความโปร่งใส ส่งผลให้ได้คณะทำงานหมู่บ้านที่มีคุณสมบัติครบถ้วน การรับฟังปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน การเสนอปัญหา/ความต้องการ การจัดกลุ่มปัญหา/โครงการ การจัดลำดับความสำคัญ รวมทั้งการคัดเลือกโครงการและการจัดวงเงิน ได้ใช้วิธีการกำหนดค่าคะแนนตามความสำคัญ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ทำให้ประชาชนมองเห็นสภาพและสามารถจัดลำดับความสำคัญได้อย่างชัดเจน การวิเคราะห์และจัดทำโครงการเพื่อใช้เงินงบประมาณโครงการฯ แนวทางการเงินและการจัดทำบัญชี การจัดซื้อ/จัดจ้าง การควบคุมงาน การตรวจสอบผลงาน ในการดำเนินงาน และการวางหลักเกณฑ์ต่างๆ ใช้วิธีการร่วมกันทำงานระหว่างคณะทำงานหมู่บ้านและผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านต่างๆของหมู่บ้าน ดำเนินการอย่างเปิดเผย และประชาสัมพันธ์รายงานผลความก้าวหน้าให้ประชาชนทราบเป็นระยะ คณะทำงานหมู่บ้านมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ มีการบันทึกการประชุมอย่างชัดเจน

3) ผลที่เกิดขึ้น เมื่อดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน (SML) หมู่บ้านนาร่อง ได้ก่อให้เกิดความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการฯที่สามารถแก้ไขปัญหามอบหมู่บ้านได้อย่างสมบูรณ์ ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า และโครงการที่เกิดขึ้นสามารถใช้ในกิจกรรมหลายๆอย่างของหมู่บ้าน ทั้งในกิจกรรมส่วนรวมของหมู่บ้าน ซึ่งผลให้หมู่บ้านโคกสำราญเป็นที่ยอมรับของหมู่บ้านอื่นๆ เป็นตัวอย่างในการศึกษาดูงาน รวมทั้งทำให้คณะทำงานหมู่บ้านเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้านมากขึ้น แต่ผลโดยอ้อมในด้านการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมไม่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสำราญเนื่องจากสามารถใช้งบประมาณเพียงพอ แต่โครงการฯสามารถทำให้หมู่บ้านมีความพร้อม และมีประสิทธิภาพที่จะดำเนินโครงการฯต่อไป และทำให้หมู่บ้านโคกสำราญ มีความเข้มแข็งที่บริหารกิจกรรมของหมู่บ้านต่อไป

The purpose of the study was twofold : (1) to investigate the operation of the SML development project in Pilot communities and (2) to find out the problems in operating the project . The study was conducted during June – September, 2005. The input factors, process and impacts.

This qualitative research studied related documents and research and conducted a field study for data collection. The data were collected by observation, interview and focus group discussion. The target group were community committees, community working groups, a community people, Head Officer of Tambon Administrative Organization of the tambon administrative organization, and community development officials.

The findings were summarized below.

1) SML inputs in Ban Kok Samran, a pilot community. The community people had a good knowledge and understanding about the operation of the SML development project. The community could carried out different procedures at a fast speed. The community working group had a good knowledge, understanding and experience in administering community activities. The community also received support from both in and outside the community — district officers, tambon officers and the

Tambon Kok Ran Administrative Organization. The people actively participated in the project and had a sense of belonging to the project; therefore, the budget was spent solving urgent community problems successfully.

2) Operational procedures The operational process starting from selecting working group members by voting was candid and transparent, resulting in a working group with high qualifications who paid attention to the people's problems and needs. Scores were assigned to rank problems/needs according their priority. Then the problems and needs were grouped and projects were selected for allotting a support fund. The people were given an opportunity to participate in the activities; therefore, they could clearly see the priority of the projects. The community working group and the people with different experience worked together in analyzing the projects and using the budget to implement them, in setting financial guidelines and accounting, in procurement, in work control, in performance evaluation, and in establishing criteria and regulations. The operation was candid. The people were periodically informed of the progress of different projects. The working group convened regularly and minutes of the meetings were recorded.

3) Results. The SML project operation was very satisfying to the community people, since it could perfectly solve the community problems with a reasonable budget. The project created different community activities, making Ban Kok Samran be recognized by other communities as a model village for observation tours. Also, the community working group were more widely recognized by the community people. However, an indirect effect was that The Kok Samran Tambon Administration Organization did not allot an additional budget to the community because the current budget was enough to carry out its projects. The SML project made the community ready and efficient in running the project, and strong enough to manage the activities continuously.